

JAARVERSLAG 2024

Vastgesteld op de bestuursvergadering van de Stichting op 16 januari 2025.

ALGEMEEN

De stichting draagt de naam Stichting 4 en 5 mei Lichtenvoorde en is gevestigd in Lichtenvoorde. De Stichting heeft als doel:

- a. Het organiseren van een lokale herdenking op 4 mei in het kader van de Nationale Dodenherdenking
- b. Het stimuleren en doen organiseren van een passende viering van de vijfde mei als Nationale Feestdag en het coördineren van door anderen op die dag georganiseerde activiteiten

Het bestuur van de Stichting 4 en 5 mei Lichtenvoorde was als volgt samengesteld:

Voorzitter	Walter Leemreize
Secretaris	Theo Leemreize
Penningmeester	Paul Vallenduuk tot 22-2-24/Josette Kampshof v.a. 22-2-24
Algemeen bestuurslid	Roland Bonsen
Algemeen bestuurslid	Theo Engelbarts
Algemeen bestuurslid	Herman ter Haar
Algemeen bestuurslid	Josette Kampshof tot 22-2-24/Paul Vallenduuk v.a. 22-2-24
Algemeen bestuurslid	Broddie Wolterink

Het bestuur heeft 6 keer vergaderd. Regelmatig was hierbij Ingrid Wolterink namens de gemeente Oost Gelre aanwezig. De vergaderingen verliepen in goede harmonie. Van elke vergadering is een verslag vastgesteld. Aan het eind van het jaar heeft er een informele afsluiting plaatsgevonden

WEBSITE

In 2024 is door Roland Bonsen en Theo Leemreize in samenwerking met Hap.Klaar onze website <https://www.4en5meilichtenvoorde.nl> vernieuwd. Deze is nu helemaal in eigen beheer en biedt informatie over onze Stichting. Informatie, activiteiten, nieuws, films en foto's kunnen we nu zelf actualiseren.

4 MEI

Op 4 mei is er door onze voorzitter een bloemstuk gelegd bij het monument Klein Engeland. De start van de gezamenlijke herdenking op 4 mei begon weer in de St. Bonifatiuskerk. De enige plek in Lichtenvoorde die voldoende zitplaatsen heeft. Het thema van de bijeenkomst was 'Opmaat naar 80 jaar Vrijheid'. Hieraan werkten mee Burgemeester Annette Bronsvort, Muziekvereniging Lumio, Stadskoor Bredevoort, Vereniging Oud Indië Militairen Lichtenvoorde, Veteranencomité Oost Gelre, leerlingen van Basisschool St. Joris en SG Marianum, Scoutinggroep St. Bernardus en als spreker ons medebestuurslid Roland Bonsen. Hierna liepen we in de stromende regen naar het monument 'Vrede, Vrijheid, Recht'. Kort voor 20.00 uur werd bij het monument de Taptoe gespeeld waarna twee minuten stilte in acht zijn genomen.

Vervolgens werd het 1^e en 6^e couplet van het volkslied gespeeld en gezongen onder muzikale begeleiding van Muziekvereniging Lumio, alle namen van Lichtenvoordenaren die door oorlogsgeweld in de periode 1940-1950 zijn omgekomen in ons land, in het buitenland en in Nederlands-Indië zijn voorgelezen door leerlingen van Basisschool St. Joris en kransen en bloemstukken gelegd.

Aansluitend werd de tocht vervolgd naar de Algemene Begraafplaats aan de Vragenderweg, waarbij onderweg Muziekvereniging Lumio 'Dead March from Saul' van G. F. Händel speelde. Onder leiding

van scoutinggroep Bernardus werden hier door kinderen bloemen bij de graven gelegd en de namen van de 23 geallieerde soldaten voorgelezen door Paul Vallenduuk. Na het spelen van 'Bist du bei mir' van J.S. Bach werd deze herdenking afgesloten. Met iedereen die een bijdrage aan deze herdenking heeft geleverd is er daarna onder het genot van een kop koffie/thee nog kort nagepraat. De belangstelling voor deze herdenking was groot. Het wordt steeds lastiger om kinderen te betrekken bij de herdenking. Scholen hebben al een overvolle agenda en 4 en 5 mei vallen midden in een twee weken durende vakantie. Bij de evaluatie in juni kwam naar voren dat we misschien 31 maart, de dag waarop Lichtenvoorde bevrijd werd, in de toekomst beter kunnen gebruiken voor hen.

Nog diezelfde avond hebben we de deelnemers uit Oost Gelre aan de Bevrijdingsvuurestafette kunnen uitzwaaien bij hun vertrek naar Wageningen, waar ze 's nachts aanwezig waren bij de ontsteking van het Nationale Bevrijdingsvuur; een indrukwekkend symbool voor nationale eenheid en voor leven in vrede. Na het ontsteken van hun fakkel in Wageningen zijn ze in het donker in estafettevorm gaan hardlopen naar onze gemeente. De werkgroep die belast is met de organisatie van deze estafette bestaat uit Judith ten Have, Anne Hartjes, Diana ter Maat, Erik Schokkin, John Gelinck en Theo Leemreize.

5 MEI

Op 5 mei was er een dagvullend programma, waarbij De Markt een centrale rol speelde. In samenwerking met de lokale horeca was De Markt speciaal ingericht voor het ochttenprogramma. Orkest De Schoapenscheerders zorgde hier voor de muzikale inbreng. Omstreeks 9.30 uur arriveerden de lopers met het Bevrijdingsvuur. Onder applaus van diverse belangstellenden werd het vuur overhandigd aan burgemeester Annette Bronsvort en onze voorzitter Walter Leemreize, die hierna de geplaatste vuurschaal aanstookten. Hierna volgden enkele korte toespraken, waarna kinderen uit kerkdorpen het bevrijdingsvuur met fakkels overnamen om het naar hun eigen dorp te brengen.

Hierna was er voor alle aanwezigen en zeker voor ons bestuurslid Theo Engelbarts een zeer verrassend moment. Na een indrukwekkende opsomming van al zijn vrijwilligersactiviteiten deelde burgemeester Annette Bronsvort mee dat Zijne Majesteit de Koning het heft behaagd om Theo te benoemen tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau en spelde hem, omringd door zijn familie, de Koninklijke onderscheiding op. Een zeer verdiende erkenning voor al zijn werkzaamheden voor diverse organisaties in een lange periode, die hem niet onberoerd liet. Terwijl de felicitaties nog bezig waren, begonnen alle aanwezigen te genieten van een Vrijheidsontbijt op de Markt, waar zit- en staanplaatsen waren ingericht. Al snel volgden er boeiende gesprekken. Het weer was goed, er was een grote groep belangstellenden en mede door de steun van vele vrijwilligers, het Nationaal Comité 4 en 5 en de horeca op de Markt verliep dit goed.

Van 10.30 tot 12.30 uur konden fietsliefhebbers op de Markt starten met een Bevrijdingsfietstocht (25 en 50 km) langs de memorabele plekken in onze gemeente, plekken met verhalen over WOII en het verzet. Hiervoor had ons bestuurslid Broddie Wolterink een startplek ingericht.

Om 10.30 uur startte tevens een oecumenische kerkdienst in de RK Bonifatiuskerk. De HH. Paulus en Ludger en de Protestantse Kerk Lichtenvoorde, sloten samen aan bij het thema 'Lichten-voor-de-vrijheid'. Hieraan verleende o.a. zanggroep Gemak medewerking. Na afloop van deze kerkdienst was er voor iedere aanwezige tijd voor een praatje onder het genot van de bevrijdingssoep.

LICHTEN-VOOR-DE-VRIJHEID-TOER

Al vroeg in de middag verplaatsten we ons naar Cultureel Centrum Den Diek, waar een Vrijheidsmaaltijd klaarstond voor alle vrijwilligers van de Lichten-voor-de-vrijheid-Toer. Dit was meteen de start van een grootse activiteit die 's middags ging plaatsvinden. Naast aandacht voor de inwendige mens kregen alle vrijwilligers hier info en instructies, waarna ze naar hun plek langs de wandelroute gingen.

De 'Lichten-voor-de-vrijheid-toer' was een eenmalig en uniek evenement. Omdat 5 mei dit jaar op een zondag viel, leek ons dat een uitgelezen mogelijkheid om bezoekers te tracteren op een wandelroute in en rondom het centrum met allerlei facetten van onze vrijheid. Hieraan werkten diverse organisaties en vrijwilligers mee. Bezoekers konden aan de hand van een flyer op bijna 30 plekken stilstaan bij een activiteit. Zo was er op De Markt een voorstelling met workshops van dansgroep Danthé, was er buiten een gelegenheidskoor en in de blibliotheek was de voorstelling Boer Boris voor jonge kinderen, voordrachten van een gedichtenwedstrijd en werden er filmbeelden vertoond. Verder lopend werd men muzikaal verrast door Orque de Barbarie met Franse chansons en kon via QR-codes gelinked worden naar filmpjes met vrijheidsvragen. In Den Diek speelden bandjes van Marianumleerlingen en was er een expositie van Fotocollectief Lichtenvoorde. Bij het monument Vrede-Vrijheid-Recht had Amnesty International een stand ingericht. Het mooiste laantje van Lichtenvoorde was overspannen met diverse vlaggen en van verre klonken daar al de klanken van een groep koperblazers. In de Johanneskerk werden foto's uit de Tweede Wereldoorlog en de film over de Pilotenlijn – Klein Engeland vertoond en toegelicht. Tevens was daar een kaart van de voormalige gemeente Lichtenvoorde, die tot diverse gesprekken leidde. Op de Varkensmarkt nodigde een groot scherm, waarop filmbeelden van vroeger en nu van onze Stichting vertoond werden, bezoekers uit om op de beschikbare stoelen te gaan zitten en kijken. Via de Korte Rapenburgsestraat, waar leden van Atelier KVT schilderden en boetseerden en kinderen met Maria Neumann zelf aan de slag konden, liep de route langs de Markt naar de De Rapenburgsestraat. Hier verzorgde Jesse Beerten een indrukwekkende monoloog. Een houtblazersorkest nodigde uit om even bij stil te staan en een eindje verderop op de trappen van St. Bonifatiuskerk was zong een koor liederen rondom het thema vrijheid. In de tuin van Antoniushove werden afwisselend 3 éénakters gespeeld. In het voormalige schoolgebouw aan de Varsseveldseweg was een belevingsruimte ingericht terwijl daarnaast Veterans View zou worden ingericht. Dit ging door technische problemen niet door. Wel waren hier veteranen die in gesprek gingen met de bezoekers. In het gebouw van de Vereniging voor Oudheidkunde was de expositie 'Vrijheid en Vrede Lichtenvoorde' ingericht. Bij de uitgang werden de bezoekers verrast met een warme drank aangeboden door de Jumbo. Bij het monument Klein Engeland had Jongerenwerk Mazzel een ervaringsparcours voor jongeren uitgezet en in het vrij onbekende parkje tussen de Herman Harmsenstraat en van Heijdenstraat werd men getraceerd op muziek van een strijkersensemble. Na dit park was er op een plein een bevrijdingsboom geplaatst, waaraan bezoekers een kaartje voor een betere wereld konden ophangen. Net voor de terugkeer op de Markt waren er nog mooie tegelmozaïeken te zien gemaakt door Hamoud Al Hanini. Blikvanger hierbij was het mozaïekstuk dat hij speciaal gemaakt en geschonken heeft aan onze stichting.

Dit is een opsomming van allerlei activiteiten waarvan bezoekers die middag konden genieten. Een zeer afwisselend programma waarvan iedereen zelf kon bepalen waarvan die wilde genieten. Herman ter Haar kon met de medeorganisatoren Jos Taken, Anne Marie Wassink en de stichtingsleden Theo en Walter Leemreize aan het eind van de middag terugzien op een zeer geslaagde en goed bezochte activiteit. Na afloop kwamen alle vrijwilligers nog bij elkaar om na te praten en daarbij werden ze ook heel hartelijk bedankt voor hun inzet. Zonder hun hulp, sponsoren en de steun van lokale bedrijven was dit niet mogelijk geweest.

Albert Bakker heeft een video impressie van deze toer gemaakt en deze is te bekijken op onze website en youtubekanaal (<https://www.youtube.com/channel/UCmJiot807k0ytLGSYgw2exw>).

ONDERZOEK EN PLANNEN

In 2023 hadden we besloten dat we ons meer wilden verdiepen in de geschiedenis van Lichtenvoorde, het lokale verzet tijdens WOII en dan met name de onderwerpen Klein Engeland en Pilotenlijn. De volgende plannen en doelen waren geformuleerd.

1. We willen een aantal fiets- en wandelroutes realiseren op basis van onderzochte feiten uit de oorlogsperiode.
2. We willen Oost Gelre nomineren als plek voor landelijke bijeenkomst voor organisatoren van 4 en mei activiteiten in Nederland georganiseerd door het Nationaal Comité 4 en 5 mei.
3. We willen een documentaire/film realiseren rondom het thema Klein Engeland en Pilotenlijn om zodoende dit onderbelichte onderdeel van de vaderlandse geschiedenis meer aandacht te geven

Met het noodzakelijke onderzoek hiervoor zijn Roland Bonsen en Theo Leemreize verder gegaan. Wel richtte in 2024 het onderzoek voornamelijk op het boek over 23 geallieerde soldaten die begraven liggen op de Algemene Begraafplaats.

Door nieuwe subsidiemogelijkheden en voorwaarden van de provincie Gelderland zijn de plannen bijgesteld.

1. In het kader van 80 jaar Bevrijding bood de Provincie Gelderland een project aan waarmee onderdelen Van de Liberty Route Europe lokaal toegevegd konden worden, waardoor een Achterhoeks netwerk van lokale ommetjes zou ontstaan. Routes zouden digitaal aangeboden worden en met een app zouden belangstellenden deze route kunnen volgen. In die app was het mogelijk om lokale informatie, foto's en films op te nemen en later uit te breiden. Theo Leemreize is hiermee aan de slag gegaan en heeft voor de input van deze route gezorgd. In nauwe samenwerking met AbelLeisure is de app Klein Engeland in 2025 gerealiseerd.
2. In de loop van 2023 is er een werkgroep gevormd met als doel de door het Nationaal Comité 4 en 5 georganiseerde landelijke bijeenkomst voor organisatoren van vieringen en herdenkingen in onze gemeente te laten plaatsvinden. Hiervoor is een werkgroep ingesteld met daarin Walter Leemreize, Herman ter Haar, Roland Bonsen en Theo Leemreize. Allereerst is er contact gezocht met onze burgemeester. Toen bleek dat zij zeer enthousiast over dit plan was en het ondersteunde is in nauw contact met de gemeente Oost Gelderland een strategie bepaald, die uiteindelijk leidde naar een overleg met een afvaardiging van het Nationaal Comité in Lievelede. Vanuit de gemeente speelde Ingrid Wolterink hierbij een belangrijke rol en later voegde Wouter Brinkman zich intensief bij dit overleg. In 2024 heeft er regelmatig, zowel onderling als met het Nationaal Comité, overleg plaatsgevonden. Door wederzijds vertrouwen, veel overleg en goede afspraken kregen we een steeds grotere rol bij de organisatie van die bijeenkomst die op 22 maart 2025 plaatsvond bij Erve Kots in Lievelede.
3. In de loop van 2024 is het plan voor het realiseren van een film/documentaire aangepast. Het onderzoek dat werd gedaan richtte zich nu op het realiseren van de volgende doelen:
 - a. Een boek, over de 23 geallieerde piloten die begraven liggen op de algemene begraafplaats in Lichtenvoorde én een boek over de piloten- en krijgsgevangenenhelpers;
 - b. A0-kaart met daarop alle onderduikadressen en schuilplaatsen te gebruiken o.a. voor onderwijsdoeleinden
 - c. Korte documentaire over 'Klein Engeland' te gebruiken o.a. voor onderwijsdoeleinden
 - d. Wandel- en fietsroutes met als thema 'Klein Engeland' (zie hiervoor)

Volop onderwerpen waarmee Roland Bonsen en Theo Leemreize in 2024 verder gingen met hun onderzoek dat in de loop van 2025 resultaten zou gaan opleveren.

HERDENKING 23 GESNEUVELDE GEALLIEERDE MILITAIREN

Aan het eind van het jaar hebben we aandacht besteed aan herdenking van de geallieerde militairen die begraven zijn op de Algemene Begraafplaats aan de Vragenderweg.

1. Op Kerstavond zijn door Broddie Wolterink de graven verlicht met kleine lampjes, de zogenaamde 'vuurvliegjes'. Een bloemstuk bij de ingang van het kerkhof completeerde dit indrukwekkende eerbetoon.
2. Ook op kerstavond zijn in een leegstand pand tegenover de St. Bonifatiuskerk de etalages met een doek bedekt, waardoor we via dat doek de namen van de 23 geallieerde soldaten en sommige foto's 's avonds op de doeken konden projecteren. Dat gaf die week ook een indrukwekkend beeld. Lex Schellevis heeft hiervoor apparatuur, tegen een kleine vergoeding, beschikbaar gesteld.

OVERIGE ACTIVITEITEN

Op 16 februari waren we aanwezig bij de onthulling van 2 nieuwe namen bij het monument Vrede-Vrijheid-Recht. De namen van de Lichtenvoordse broers Johan en Anton Schulte zijn bijgeschreven.

Op 23 maart en zijn we aanwezig geweest bij de bijeenkomsten voor organisatoren van vieringen en herdenkingen van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Tijdens beide bijeenkomsten is ook goed gekeken en geluisterd voor de organisatie van een dergelijke bijeenkomst.

Met Achterhoek Toerisme zijn het afgelopen jaren diverse gesprekken gevoerd. Tevens is een regionale bijeenkomst op het gemeentehuis te Borculo bezocht. Door middel van inventarisatie zijn hier plekken met verhalen uit de Tweede Wereldoorlog in kaart gebracht.

Op 20 april waren we aanwezig bij de presentatie van het boek 'Zwarte Kees', geschreven door Paul Westmeijer.

Met de gemeente Oost-Gelre hebben we een overeenkomst afgesloten voor het gebruik van het baarhuisje bij de Algemene Begraafplaats. In de loop der jaren is het aantal materialen in ons beheer enorm gegroeid. Nu hebben we hiervoor een mooie bewaarplaats voor o.a. onze banners, mozaïek en boeken.

Op 14 september waren we aanwezig bij de lokale Veteranendag van het Veteranencomité Oost Gelre.

Met hulp van Rob ter Woerds hebben we diverse foto's en documenten uit het archief van Henny Bennink mogen scannen, voordat ze naar het Nationaal Archief gaan.

Met het bestuur van AVOG hebben we een afspraak gemaakt over het inzien, scannen en ordenen van hun documenten. Hiervoor hebben we een boekscanner in bruikleen gekregen van hen.

Op advies van Harbers ICT is bij Microsoft een aanvraag ingediend voor een licentie Windows 365 voor non-profit organisaties. Deze aanvraag is goedgekeurd. De implementatie hiervan is moeizaam en kostbaar.

Uiteraard zijn er hiernaast veel momenten voor overleg en het verrichten van werkzaamheden geweest. We zijn zeer dankbaar voor het feit dat diverse vrijwilligers zich geheel belangeloos vol enthousiasme inzetten voor onze Stichting.